

Scholen laten talent onbenut

Onderzoek: leerling wil doorstromen naar hoger onderwijstype, maar krijgt kans niet

Hilda Bouma
Amsterdam

Van de vmbo-leerlingen die de theoretische leerweg volgen (de vroegere mavo) kan en wil 53% in een of meer vakken op havo-niveau eindexamen doen. Op de havo is de ambitie iets minder groot, maar ook daar zegt 28% van de leerlingen dat ze best een deel van hun programma op vwo-niveau willen afsluiten.

Dit blijkt uit een onderzoek onder 843 leerlingen in het voortgezet onderwijs dat is uitgevoerd door de Stichting voor Persoonlijk Onderwijs. Deze organisatie pleit ervoor dat leerlingen vaker op maat gesneden onderwijs volgen. 'Het is niet verboden, maar het komt niet of nauwelijks voor dat iemand een vak op een hoger niveau mag afsluiten. Alleen de Wereldschool, voor onderwijs in het buitenland, biedt het aan', vertelt voorzitter Misha van Denderen van de stichting.

Het zou volgens hem een prima methode zijn om de doorstroom van vmbo naar havo te bevorderen. 'Die doorstroom was een paar jaar geleden dramatisch gedaald tot 7%. Nu zit het gelukkig weer op 17%, maar van die leerlingen valt vervolgens alsnog een kwart af, en

een kwart blijft op de havo zitten. Het blijft een moeilijk traject. Als je al een of twee vakken hebt gedaan op havo-niveau, vereenvoudig je dat aanzienlijk. Maar ook als je na het vmbo naar het mbo gaat, is het handig als je een deel op havo-niveau hebt gedaan.'

'Ik vind het een prima idee,' zegt onderwijsdeskundige Ankie Verlaan, voorvechtster van een zesjarige havo-opleiding naast de bestaande vijfjarige. 'Vroeger ging een kwart van de leerlingen van de mavo naar de havo. Met de emancipatie van de allochtonen kan blijken dat er nog veel kinderen zijn die meer in hun mars hebben.'

Dat denkt ook de Onderwijsraad. Naar schatting 10% van de kinderen blijft steken op een lager niveau dan op grond van hun intelligentie en vaardigheden haalbaar is, blijkt uit het rapport 'Doorstroom en talentontwikkeling.' De raad wil dat er meer mogelijkheden

Naar schatting 10% van de leerlingen blijft steken op een lager niveau dan op grond van intelligentie haalbaar is

komen voor jongeren die niet de gangbare onderwijsroutes bewandelen. 'Als je zo'n gedifferentieerd onderwijsstelsel hebt als wij in Nederland, dan moet je zorgen voor veel sluizen tussen de compartimenten', zegt Fons van Wieringen, voorzitter van de raad.

Tijdens de parlementaire enquête over de onderwijsvernieuwingen bleek dat veel problemen worden veroorzaakt door het feit dat kinderen in Nederland al op hun twaalfde jaar worden geselecteerd: naar het beroepsonderwijs, of algemeen voortgezet onderwijs. Maar 12-jarigen zijn niet uitontwikkeld. Kinderen worden te vroeg 'afgeschat'.

De Onderwijsraad kiest in deze discussie voor de pragmatische oplossing. Van Wieringen: 'Op een heel nieuw onderwijsstelsel zit niemand te wachten. Je kunt beter kijken hoe je in het huidige systeem de doorstroming kunt verbeteren. Met kleine maatregelen, niets spectaculairs.'

Een voorbeeld is de 'havo-kansklas'. Een aantal vmbo-scholen in Nederland biedt zo'n brugklas aan aan kinderen die een vmbo-havo advies hebben gekregen en met een extra zetje naar de havo kunnen. Van Wieringen zou graag zien

dat zoiets ook in later leerjaren wordt aangeboden. En waarom bestaat er geen mavo-kansklas? Ook zouden scholen leerlingen vaker tussentijds moeten laten overstappen naar een hoger niveau. Of ze vast enkele vakken op hoger niveau laten afsluiten.

Marco Strang, teamleider van het Meridiaan College, een vmbo-school in Amsterdam, is niet enthousiast over dat laatste idee. Waarom zouden vmbo'ers havo-vakken volgen? 'Als ik leerlingen vraag waarom ze naar de havo willen, zeggen ze vaak dat ze daarna naar het hbo willen. Dan adviseer ik om naar het mbo te gaan, dat vind ik de koninklijke weg. Met een mbo-diploma heb je namelijk al goede kansen op de arbeidsmarkt.' Van Wieringen: 'Via de havo of via het mbo naar het hoger onderwijs zijn beide koninklijke routes. Er zijn nu eenmaal kinderen, met analfabete ouders bijvoorbeeld, die een langere weg nodig hebben. Gun ze die dan ook.'

Er is een ongewenste tweedeling ontstaan, zegt hij: 'Sinds de invoering van het vmbo in 1999 is het aantal leerlingen dat naar havo en vwo gaat gestegen. Tegelijkertijd ontstond het beeld: wie naar het vmbo gaat, komt in de "verkeerde schoolsoort" terecht. Misschien moeten we het imago verbeteren door er een andere naam aan te geven. Het gebeurt al. Voor een 13-jarig meisje is het toch veel leuker om naar de "Wellness-mavo" te gaan dan naar een "gemengde beroepsgerichte leerweg"?'

We zijn er nog niet Stand Lissabondoelstellingen

